

LEGAL INSIGHT

ΠΡΟΘΕΣΜΙΑ ΓΙΑ ΠΡΟΣΒΟΛΗ ΔΙΑΘΗΚΗΣ

Κυριακή Παππά

Η ύπαρξη διαθήκης αποτελεί αιτία μακροχρόνιων αντιδικιών μεταξύ συγγενών ή/και τρίτων τιμώμενων προσώπων. Στο παρόν παρουσιάζονται οι εκάστοτε προθεσμίες για την προσβολή του κύρους της διαθήκης αναλόγως του επικαλούμενου λόγου αμφισβήτησης αυτού. Πρέπει εκ των προτέρων να σημειωθεί ότι η προθεσμία για την προσβολή διαθήκης για μία σειρά λόγων, όπως αυτοί αναλύονται, δεν είναι η συνήθης προβλεπόμενη 5ετής ή 20ετής, αλλά από το νόμο τάσσεται σύντομη προθεσμία μόλις 2 ετών από τη δημοσίευση της διαθήκης με απώτερο στόχο να εκκαθαρίζονται σύντομα οι εκάστοτε αναφερόμενες κληρονομικές διαφορές αφορώσες την προσβολή του κύρους της διαθήκης.

ΙΟΥΛΙΟΣ 2015

Οι δικαστικοί αγώνες μεταξύ φερόμενων (και μη) συγκληρονόμων με αφορμή τη διαθήκη είναι συνήθως έντονοι και μακροχρόνιοι. Την έναρξη της αμφισβήτησης της ύπαρξης και του εύρους του κληρονομικού δικαιώματος των τιμώμενων με τη διαθήκη προσώπων σηματοδοτεί η δημοσίευση της.

Ο Αστικός Κώδικας (άρθρο ΑΚ 1788) προβλέπει ότι το δικαίωμα για ακύρωση διάταξης τελευταίας βούλησης παραγράφεται μετά από δύο (2) έτη από τη δημοσίευση της διαθήκης. Αξίζει να σημειωθεί ότι η διετής παραγραφή αρχίζει να τρέχει από το χρόνο δημοσίευσης της διαθήκης, χωρίς να απαιτείται να γνωρίζει ο δικαιούχος τη δημοσίευση της διαθήκης καθώς και το λόγο ακύρωσης.

Ποιους λόγους καταλαμβάνει η διετής παραγραφή;

Η διετής παραγραφή της ΑΚ 1788 αναφέρεται μόνο σε ακύρωση ακυρώσιμης διαθήκης ή διάταξης για κάποιον από τους λόγους που προβλέπονται στις ΑΚ 1782 – 1786 και ειδικότερα αφορά ακυρωσία διαθήκης (ή τελευταίας διάταξης) σε περιπτώσεις:

α) πλάνης: η πλάνη του διαθέτη μπορεί να είναι πλάνη ως προς τα πράγματα (π.χ. αν ζει κάποιος ή εάν πέθανε) ή να είναι πλάνη ως προς το δίκαιο (π.χ. ποιοι είναι οι μεριδούχοι, ποια είναι η έκταση της κληρονομικής διαδοχής ή της νόμιμης μοίρας κ.α.), μπορεί να είναι συγγνωστή ή ασύγγνωστη, μπορεί να αφορά σχέσεις πραγματικές (π.χ. ότι ο τιμώμενος σχεδίαζε να τον δολοφονήσει) ή νομικές (π.χ. το ύψος της νόμιμης μοίρας) ή οικονομικές (π.χ.

να έχασε την περιουσία του μετά τη σύνταξη της διαθήκης), όπως επίσης μπορεί να αναφέρεται σε εξωτερικά ή εσωτερικά περιστατικά (ανθρώπινες πράξεις, προσδοκίες συναισθήματα),

β) απάτης: σημειώνεται ότι δεν αποτελούν απάτη οι υποκριτικές εκδηλώσεις συμπάθειας, αφοσίωσης και αγάπης προς το διαθέτη από κάποιο πρόσωπο με σκοπό να τον τιμήσει ο πρώτος στη διαθήκη του,

γ) απειλής: ως απειλή θεωρείται η ψυχολογική - όχι σωματική - βία, η οποία υπό συγκεκριμένες συνθήκες, αφενός εμποιεί φόβο σε έμφρονα άνθρωπο και αφετέρου εκθέτει σε άμεσο και σπουδαίο κίνδυνο ένα από τα αναφερόμενα στο νόμο αγαθά του απειλουμένου ή των στενότατα συνδεομένων μετ' αυτού προσώπων. Τέτοια ψυχολογική βία, που συνιστά την έννοια της απειλής του άρθρου 1782 ΑΚ υπάρχει και όταν το πρόσωπο που προσφέρει την αναγκαία βοήθεια (πχ. οικιακή βοηθός ή τέκνο) απειλεί ότι θα εγκαταλείψει τον διαθέτη μόνο και αβοήθητο,

δ) παράλειψης μεριδούχου καθώς και

ε) όταν ο γάμος του διαθέτη ήταν άκυρος ή λύθηκε όσο ζούσε, ή αν ο διαθέτης, έχοντας βάσιμο λόγο διαζυγίου, είχε ασκήσει αγωγή διαζυγίου κατά του/ης συζύγου του.

Επισημαίνεται ότι η παραγραφή αφορά μόνο τις ακυρώσιμες διατάξεις τελευταίας βούλησης και όχι τις άκυρες. Στην τελευταία κατηγορία ανήκουν ενδεικτικά οι περιπτώσεις αμφισβήτησης της γνησιότητας της υπογραφής του διαθέτη, έλλειψης δικαιοπρακτικής ικανότητας του τελευταίου (ανήλικος, υπό πλήρη δικαστική συμπαράσταση). Σε αυτές τις περιπτώσεις, ήτοι της άκυρης διαθήκης, το δικαίωμα προσβολής δεν υπόκειται σε παραγραφή διότι η δικαστική απόφαση αναγνωρίζει απλώς την ακυρότητα και δεν την απαγγέλει το πρώτον. Ωστόσο, η άσκηση αναγνωριστικής αγωγής για την ακυρότητα διαθήκης μετά την πάροδο εικοσαετίας από τον θάνατο του διαθέτη, όταν δηλ. έχει παραγραφεί και η περί κλήρου αγωγή, δεν δικαιολογεί (λείπει) το έννομο συμφέρον που απαιτείται για την άσκησή της. Με απλά λόγια, εάν και καταρχήν το δικαίωμα περί προσβολής άκυρης διαθήκης δεν υπόκειται σε κάποιο χρονικό περιορισμό με την παρέλευση 20 ετών από τον θάνατο του διαθέτη, ο πραγματικός κληρονόμος στερείται του δικαιώματός του να αναζητήσει τα κληρονομιαία από το τιμώμενο με τη διαθήκη πρόσωπο.

Τέλος, σε περίπτωση ακυρώσιμης διαθήκης με την οποία καταλείπεται περιουσιακό στοιχείο υπέρ του Δημοσίου ή υπέρ κοινοφελούς σκοπού, η προθεσμία προσβολής της είναι πενταετής (άρθρο 1 του ΝΔ 430/1970).

Για περισσότερες πληροφορίες επικοινωνήστε μαζί μας:

ΓΙΑΝΝΑΤΣΗΣ ΚΑΙ ΨΑΡΑΚΗΣ
ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

WWW.YIANNATSI.GR

38, ΚΑΡΝΕΑΔΟΥ, ΚΟΛΩΝΑΚΙ

106 76, ΑΘΗΝΑ

ΕΛΛΑΔΑ

T: (+30) 210 7231076

F: (+30) 210 7231075